

פרופ' שרה כהן שבוט וד"ר רות קרא-איונוב קניאל
יום ד, 16:00-19:30 סמס ב'

תקציר

מטרת הקורס לחשוף מתודולוגיות מחקר דיאלוגיות בין התחומים של חקר המגדר והיהדות, העיון הפילוסופי-פמיניסטי והתיאוריה הפסיכואנליטית דרך ההתמקדות בפריזמה של הלידה והאמהות. נדון בסוגיות כגון מרכזיות דמות האם ותפיסתה כסובייקט; כינון הזהות למול ההכרה בלידה ובמות; הלידה כאירוע מכונן ובעל משמעויות תיאורטיות וחוייתיות שטרם נחקרו דיין. מהפרספקטיבה הפילוסופית פמיניסטית נדון בנושאים כגון הלידה כאירוע טרנסצנדנטי ואימננטי; ייחודיותו של כאב הלידה והאלימות המיילדותית. נעייין במקורות יסוד בתרבות ישראל כגון ספרות המדרש והקבלה, סיפורי המקרא והסיפור החסידי, ונבחן את ההשלכות הערכיות והתיאולוגיות של מרכזיות חווית הלידה. כמו כן נעסוק במפגשים וזיקות בין החשיבה הפסיכואנליטית לבין התיאוריה הפמיניסטית והמיסטיקה היהודית.

חובות הקורס

הקורס ידרוש השתתפות פעילה ודיונים אודות החומר הנלמד והמאמרים התיאורטיים. הקריאה לקראת השיעורים היא חובה ובלעדיה תהליך הלמידה יפגע. בסיום הקורס כל תלמיד/ה ידרש לכתוב רפרט או סמינר על פי מסגרת חובותיו הלימודיות [פירוט הדרישות ונושאים יצורפו בהמשך].

***

סטודנטים/ות יקרים/ות,

אם יש לכם/ן לקות למידה או מוגבלות/בעיה רפואית שעשויה להשפיע על לימודיכם/ן, ושבינה זקוקים/ות להתאמות אנא פנו לדיקנאט הסטודנטים למדור נגישות ולקויות למידה:

דוא"ל LDA@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249265

לאבחון והתאמות בגין לקות למידה ו/או הפרעת קשב יש לפנות ליה"ל:

דוא"ל mhait@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249022

סטודנטים/ות שיש ברשותם/ן מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקים להנגשה בקורס מוזמנים/ות לפנות אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

If you have a disability that may affect your studies and for which you may require accommodations, please contact the Accessibility and Learning Disabilities Department at the Dean of Students office e-mail:

LDA@univ.haifa.ac.il Phone number: 04-98249265

Students that have accommodation letters and need academic adjustments are invited to approach me in the acceptance hours or by email as early in the semester as possible.

1. 1/5/24 מבוא – מפגש בין עולמות: לידה בפרספקטיבה פמיניסטית ויהודית

אדריאן רייץ', ילוד אשה, תל אביב: עם עובד, 1989. פרק 7+6.

+ הקרנת סרט ודיון

2. 8/5/24 אמהות ולידה בספרות המקרא מעקרות לפריון

אילנה פרדס, הבריאה לפי חווה (תל אביב, 1996), עמ' 51-62, 90-91.

Esther Fuchs, "The Literary Characterization of Mothers and Sexual Politics in the Hebrew Bible", *Feminist Perspectives on Biblical Scholarship* (1985) pp 117-136

3. 15/5/24 לידה ומוות, ישיבה על המשבר

ר' קרא-איונוב קניאל, בין מוות לטרומ חיים- מרכזיות הלידה במיתוס היהודי, מסכת יב 29-40

4. 22/5/24 מרכזיות הלידה בעולם הקבלי

ג' שלום, "המספורין היהודי והקבלה", דברים בגו, ירושלים 1982, ב', עמ' 230-261;

5. 29/5/24 מיתוס הנסירה- פסיכואנליזה וקבלה

משה אידל, קבלה וארוס (ירושלים: שוקן, 2010), עמ' 215-222, 289-290, 351-355.

Galit Atlas, *The Enigma of Desire: Sex, Longing, and Belonging in Psychoanalysis* (NY: Relational Perspectives Book Series, 2015), ch 5.

6. 5/6/24 תפיסות של הנקה בפריזמה מגדרית ומיתית

הלן סיקסו, זה עתה נולדה (עמודים נבחרים)

שיעור 7: 19/6/24 מבוא לתפיסת הלידה מגדר ופילוסופיה

Shaw, Joshua. "Why Don't Philosophers Tell their Mothers' Stories? לקריאה: Philosophy, Motherhood and Imaginative Resistance," in Sheila Lintott and Maureen Sander-Staudt, eds., *Philosophical Inquiries into Pregnancy, Childbirth and Mothering – Maternal Subjects*, Routledge, NY, 2012, pp. 138-150.

לידה כטרנסצנדנטיות ואימננטיות: קריאה באמצעות סימון דה בובואר

Cohen Shabot, Sara. 2017. Laboring with Beauvoir: In search of the embodied לקריאה: subject in childbirth. In *A Companion to Beauvoir*, ed. Nancy Bauer and Laura Hengehold. 134-145. London: Blackwell.

שיעור 8: 26/6/24

קריאה פנומנולוגית של כאב בלידה

Cohen Shabot, Sara. 2017. Constructing Subjectivity through Pain: A לקריאה: Beauvoirian Analysis of Pain in Childbirth. *European Journal of Women's Studies* 24(2): 128-142. DOI: 10.1177/1350506815617792.

סרט: The Business of Being Born

שיעור 9: 3/7/24

אלימות מיילדותית ותפקיד הבושה באלימות מיילדותית

Cohen Shabot, Sara. 2016. Making loud bodies "feminine": A feminist-לקריאה: phenomenological analysis of obstetric violence. *Human Studies* 39 (2): 231–47. doi:10.1007/s10746-015-9369-x

Cohen Shabot, Sara and Keshet Korem. 2018. Domesticating Bodies through Shame: Understanding the Role of Shame in Obstetric Violence. *Hypatia* 33(3): 384-401. DOI: 10.1111/hypa.12428.

שיעור 10: 10/7/24 אלימות מיילדותית, "גסלייטינג" ואי צדק אפיסטמי

Cohen Shabot, Sara. 2019, "Amigas, Sisters: *We are Being Gaslighted*": Obstetric Violence and Epistemic Injustice", forthcoming in J Herring and C Pickles (eds) *Childbirth, Vulnerability and Law: Exploring Issues of Violence and Control*, New York and London: Routledge.

Cohen Shabot, Sara. 2021. "You Are Not Qualified – Leave it to Us" – Testimonial Injustice as Obstetric Violence, *Human Studies*.

שיעור 11: 17/7/24 בדיקות וגינאליות בלידה: מקרה של אלימות מנורמלת בלידה לקריאה:

Cohen Shabot, Sara. 2020. "Why 'Normal' Feels so Bad: Violence and Vaginal Examinations during Labor – a Feminist Phenomenology", *Feminist Theory*, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464700120920764>,

Cohen Shabot, Sara. 2020, "Unauthorized Intimate Examinations as/and Sexual Violence – Some Epistemic and Phenomenological Considerations", in J Herring and C Pickles (eds), *Women's Birthing Bodies and the Law: Unauthorized Intimate Examinations, Power and Vulnerability*. London: Hart Publishing.

Cohen Shabot, Sara. 2020. "We Birth with Others: Towards a Beauvoirian Understanding of Obstetric Violence", *European Journal of Women's Studies*, <https://doi.org/10.1177/1350506820919474>

בליוגרפיה להרחבה

תפיסות של לידה ופריון ביהדות:

- משה אידל, קבלה וארוס, ירושלים ות"א 2010, פרק שני.
- דניאל בויארין, הבשר שברוח, תל אביב 1999, פרק חמישי ושביעי.
- דוד ביאל, ארוס והיהודים, תל אביב 1994, פרק ראשון.
- יאיר לורברבוים, צלם אלוהים, ירושלים ות"א 2004, פרק שמיני.
- Charles Mopsik, *Sex of the Soul: The Vicissitudes of Sexual Difference in the Kabbalah*, Los Angeles 2005,
- יהודה ליבס, 'זוהר וארוס', אלפיים 9 (תשנ"ד), עמ' 67-119. אן: משה אידל, קבלה וארוס, ת"א 2010, עמ' 91-161.

לידה בפריזמה פסיכואנליטית

Donald Meltzer and Meg Harris Williams, *The Apprehension of Beauty* (London: 2008); Meltzer D., *The Apprehension of Beauty: The Role of Aesthetic Conflict in Development, Violence and Art*, London 1988, ch. 4+8,9.

Eigen Mike, "*Kabbalah & Psychoanalysis*", "*Birth of Experience*", London, 2014-2015
אלסנדרה פיונטלי, מעובר לילד: המשכיות החיים מהרחם לילדות- תצפית פסיכואנליטית, ת"א 2001, עמ' 53-69, 105-131. וכן: ה' אהרוני וא' ברגשטיין, 'לראות את הנולד' - ההקדמה למהדורה העברית, עמ' 12-20.

Piontelli, A. (1988). Pre-Natal Life and Birth as Reflected in the Analysis of a 2-Year-Old Psychotic Girl. *Int. R. Psycho-Anal.*, 15:73-81.

Winnicott D. W., "Birth Memories, Birth Trauma and Anxiety", in: *Through Paediatrics to Psycho-Analysis*, London: *The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis* 1975, pp. 174-192.

Joanna Wilhelm, "The Trauma of Conception - Cellular Memory" [*Paper presented at the Brazilian Psychoanalytical Society of São Paulo, October 2005*].

Tustin, F. "Psychological Birth and Psychological Catastrophe", *Autistic States in Children*, London: Routledge and Kegan Paul, 1981, pp. 96- 110.

Mahler M.S., 'Symbiosis and Individuation—The Psychological Birth of the Human Infant', *Psychoanal. St. Child* (1974), 29:89-106

Maiello S., "The Sound-Object: A Hypothesis about Prenatal Auditory Experience and Memory". *Journal of Child Psychotherapy*, 21 (1995), pp. 23-41

Bick, E. (1968). The Experience of the Skin in Early Object-Relations. *Int. J. Psycho-Anal.*, 49:484-486

Mancia, M. (1981). On the Beginning of Mental Life in the Foetus. *Int. J. Psycho-Anal.*, 62:351-357.

ע' פלגי-הקר, מאי-מהות לאימהות: חיפוש פסיכואנליטי פמיניסטי אחר האם כסובייקט, תל אביב 2005
סטרן, ד', ברושווילר-סטרן, נ' ופרילנד א', הולדתה של אם- השפעת הלידה על האישה, ת"א 2000.
Levinas E., *Otherwise than Being: Or beyond Essence*, Pittsburgh 1998.

דיון בלידה פילוסופיה פמיניסטית:

7. Baker, Jen. 2010. Natural childbirth is for the birds. In *Motherhood—Philosophy for everyone: The birth of wisdom*, ed. Sheila Lintott, 154–66. Malden, MA: Blackwell.

8. Bartky, Sandra Lee. 1990. Shame and gender. In *Femininity and domination: Studies in the phenomenology of oppression*, 83–98. New York: Routledge.

9. Beauvoir S (1948) *The Ethics of Ambiguity*. Frechtman B (trans.) New York: Philosophical Library. Originally published 1947 as *Pour une morale de l'ambiguïté*. Paris: Gallimard.
10. Bergoffen D (1997) *The Philosophy of Simone de Beauvoir: Gendered Phenomenologies, Erotic Generosities*. Albany: SUNY Press.
11. Burcher P and LaChance Adams S (2014) Communal pushing: childbirth and intersubjectivity. In: Folkmarson Käll L and Zeiler K (eds.) *Feminist Phenomenology and Medicine*. Albany: SUNY, 69–80.
12. Chadwick, Rachele. 2017. Ambiguous subjects: obstetric violence, assemblage and South African birth narratives. *Feminism & Psychology*, 95935351769260, doi:10.1177/0959353517692607.
13. Chadwick, Rachele Joy, and Don Foster. 2014. Negotiating risky bodies: childbirth and constructions of risk. *Health, Risk & Society* 16 (1). 68–83. doi:10.1080/13698575.2013.863852.
14. Charles, Sonya. 2013. Disempowered women? The midwifery model and medical intervention. In *Coming to life: Philosophies of pregnancy, childbirth and mothering*, ed. Sarah LaChance Adams and Caroline R. Lundquist, 215–40. New York: Fordham University Press.
15. Dolezal, Luna. 2015. *The body and shame: Phenomenology, feminism, and the socially shaped body*. London: Lexington Books.
16. Fisher L (2000) Phenomenology and feminism: perspectives on their relation. In: Fisher L and Embree L (eds.) *Feminist Phenomenology*. Dordrecht and London: Kluwer Academic Publishers, 17–38.
17. Fricker, Miranda. 2007. *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford: Oxford University Press
18. Hayes-Klein, Hermine. 2014. Forced episiotomy: Kelly's story. *Human Rights in Childbirth*: <http://humanrightsinchildbirth.com/kellys-story>. Accessed 13 February 2015
19. Johnson, Candace. 2013. The political "nature" of pregnancy and childbirth. In *Coming to life: Philosophies of pregnancy, childbirth and mothering*, ed. Sarah LaChance Adams and Caroline R. Lundquist, 193–214. New York: Fordham University Press.
20. LaChance Adams S (2014) *Mad Mothers, Bad Mothers, & What a 'Good' Mother Would Do. The Ethics of Ambivalence*. New York: Columbia University Press.

21. Leder D (1990) *The Absent Body*. Chicago: University of Chicago Press.
22. Lyerly, Anne Drapkin. 2006. Shame, gender, birth. *Hypatia* 21 (1): 101–18.
23. Martin E (1987) *The Woman in the Body: A Cultural Analysis of Reproduction*. Beacon Press: Boston.
24. Rich A (1986) *Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution*. New York and London: Norton.
25. Sadler, Michelle, et al. 2016. Moving beyond disrespect and abuse: Addressing the structural dimensions of obstetric violence. *Reproductive health matters* 24 (47): 47–55. <http://doi.org/10.1016/j.rhm.2016.04.002>
26. Wolf, Allison B. 2013. Metaphysical violence and medicalized childbirth. *International Journal of Applied Philosophy* 27 (1): 101–11.
27. Young, Iris Marion. 1980. Throwing like a girl: A phenomenology of feminine body comportment motility and spatiality. *Human Studies* 3 (2): 137–56.
28. Young IM (1984) Pregnant embodiment: subjectivity and alienation. *Journal of Medicine and Philosophy* 9.1: 45–62.